

Undir 1000 fólkar eru nú í ALS

Lofitið í inngjaldinum til Arbeidsloysissskipanina kemur ikki aftur beinanvegin

RANDI JACOBSEN

MYNDIR: ÁLVUR HARALDSEN

Umleið 100 fólkar savnaðust hósdagin í Listaskálanum, har Arbeidsloysissskipanin hevði henda stóra ársfund, nú stovnurin hevur fimm ár á baki.

Har vóru umboð fyri fælagini og arbeidsgevarafelagini, umboð fyri landsstýrið og politisku flokkarar og umboð fyri íslendsku, norsku og dansku arbeidsloysissskipanirnar.

Karin Kjølbro, forkvinna í stýrinum, fegnamist um tað minnkandi arbeidsloysið í Føroyum.

Umroknað til fulltíðarstørv er talið á arbeidsleysum í Arbeidsloysissskipanini minkað við góðum 300 fólki, og umroknað til fulltíðarstørv eru nú undir 1000 fólkar, sum fáa arbeidsloysisstuðul. Við teimum arbeidsleysu á Almanna-stovuni er talið á fólki, umroknað til fulltíðarstørv, nú komið niður á bert 7% av allari tøkari arbeidsmegi. Tað var einaferð uppi á 25%.

Lógin broytt

Stutt fyri sammarfrítíðina samtykti lótingið nýggja lóg fyri Arbeidsloysissskipanina. Lógin kom í gildi 1. juli í ár.

Høvuðsbroytingarnar eru m.a., at ábyrgdarbytið millum stýrið og landsstýrið og viðvíkjandi umsitingini annars er blivið greiðari. Nú er tað stýrið sjálvt, sum ásetur allar fyrisingarligar reglur fyri skipanina. Aður var tað soleiðis, at lands-

stýrið eftir tilmæli frá stýrinum skuldi gera kunngerðir fyri ymisk øki, meðan stýrið sjálvt kundi gera ásetingar fyri onnur øki.

Greiðari

Stýrið hevur eisini fingið greiðari figgarliga ábyrgd við nýggju lógini, tí nú skal stýrið sjálvt innan fimm ár karmar áseta inngjalds- prosent til skipanina.

Við nýggju lógini er inngjaldið til skipanina lækkað. Fram til 1. juli rindaðu lóndarar og arbeidsgevarar 2,75% í part av øllum lønútjaldinum. 1. juli í ár fór gjaldið niður á 2,5%, og 1. januar fer tað niður á 2,25%.

Upprunaliga var lofið á inngjaldinum. Eingin rindaði meira enn 3.700 krónur um árið inn. Men lofið varð avtikið, tá skipanin var í neyð. Umhugsað hevur verið at sett inngjaldið aftur í lógina, men tað varð ikki mettt ráðligt at gera beinanvegin av figgarligum orsökum. Tann spurningurin verður kanska tikin upp aftur næsta ár, segði Karin Kjølbro.

Útgjaldsskeiðið og útgjaldsupphæddin vórðu ikki broytt á hesum sinni.

Ikki ov leiingi

Mett varð kortini, at best er at vera varin við at bjóða eitt ov langt tíðarskeið, sum til ber at vera í Arbeidsloysissskipanini, tí við hesum er vandi fyri, at virkshugurin hjá fólki minskar, somuleiðis sum arbeidsmarknaðurin gerst meira stívirn, segði Karin Kjølbro.

Samstundis sum nýggja lógin fekk gildi, varð høv-

uðskunngerðin, kunngerðin um útgjald av arbeidsloysisstuðli. Kunngerðin fyri nýgju farloysisskipanina og nærri reglur um inngjald til ALS er lýst í hesum mánaðinum.

Endurskoðað fiskavirkisskipanina

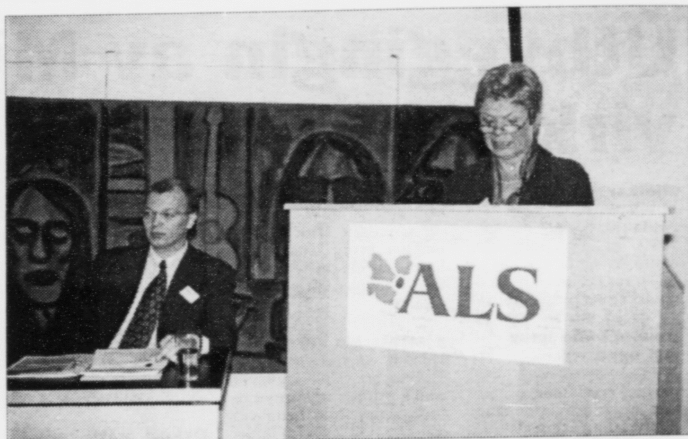
Í næsta mánaði kemur ætlandi kunngerð viðvíkjandi arbeidsloysisstrygging til sjálvstøðugt vinnurekandi. Málið er við árslok at avakunngerðir fyri alt høvuðsvirksemið hjá ALS.

Fyri at rokka hesum máli er m.a. neyðugt at fáa gjørt nærri reglur fyri fiskavirkisskipanina, sum higartil bert hevur verið regulerað við sjálfvirkni lógini og teimum umsitingarligu skipanunum hjá stovnum. Arbeidsloysissskipanin hevur í hesum sambandi sett sær fyrri at meta um fiskavirkisskipanina sum heild, segði Karin.

Búskaparráðnum dæmdi einki, at inngjaldið til Arbeidsloysissskipanina varð lækkað, men fleiri grundgevingar vóru fyrri at lækka inngjaldið. Skipanin hevði ráð til tað, og hækkanin í sínari tíð varð ein fyrbilsloysn, tá ikki hevði gjaldgæði, og tað lá neyvan í kortunum, at hækkanin skuldi vera varandi. Skipanin metir tað ikki sum sína fremstu uppgávu at hava stóra uppsparing.

Stendur væl til

Figgarliga stendur nú væl til hjá Arbeidsloysissskipanini. Inngjaldini vaksa, og útgjaldini minna. Hetta hevur við sær, at skipanin nú hevur positivt eginpening

Karin Kjølbro, stýrisforkvinna, leggur fram bjørtu úrslitini hjá Arbeidsloysissskipanini, við døpru myndinum hjá Óssuri Johannesen á veggnum aftanfyrri

og eitt gjaldfóti, sum er størri enn skuldin til Arbeidsmarknaðareftirlónar-grunnin.

Helvtin afturgjöldin

Arbeidsloysissskipanin lenti 70 mió. krónur frá Arbeidsmarknaðareftirlónar-grunninum, og lánið skuldi gjaldast aftur yvir komandi fimm árin. Men nú tað stendur so væl til hjá ALS, varð avgjørt at framskunda afturgjaldingina av láni-num. Tiskil vórðu 40 mió. krónur fluttar grunninum mikudagin.

Útgjaldsskipanin skal broytast, soleiðis at útgjaldsgrundarlagið verður rættari. Tað er til stóran ampa hjá teimum arbeidsleysu at fáa krav um eftirregulering í útgjaldinum, og tað hendir av og á. Av somu orsök hevur Arbeidsloysissskipanin ikki havt einki tap av og nógv útgjaldnum arbeidsloysisstuðli.

Avgreiðslan av ALS-kortunum skal eisini gerast lættari, bæði hjá tí einstaka og hjá stovnum.

Arbeitt verður við, hvussu nýggja útgjaldsskipanin skal virka fyrri tey, sum fáa lønina væl seinni, enn arbeidið er gjørt. Tað kann t.d. vera hjá fiskimon-

num, um hýran ikki verður útroknað fyrr enn langt eftir, at túrin er av.

Færri starvsfólk

Nú væl færri fólkar fáa stuðul frá ALS, er arbeidið á stovnum eisini minnað, og hetta hevði væl sær, at starvsfólkatalið við árslok varð skert. Tað fór úr 30 niður í 23.

135 kr. um tíman

Stýrslimirnir hjá Arbeidsloysissskipanini fáa fasta samsýning. Grundgevingin er, at tað er fyrri at lætta um umsitingina hjá stovnum. Samsýningin til stýrið er roknað út frá tí arbeids-

byrðu, sum stýrisarbeiðið hevur við sær. Stýrslimirnir fáa nú eina upphædd, sum verður roknað við støði í einum tímasatsi upp á 135 kr. fyri stýrisfundir og fyrirreiking í hesum sambandi. Samsýning til stýrisformannin fyri aðrar uppgávu verða roknaðar á sama hátt.

Betri umstøður

1. apríl í ár flutti Arbeidsloysissskipanin í bygningin hjá Føroya Brunatrygging. Har eru betri umstøður hjá viðskiftaólkunum, og tænastustøðið er eisini hækkað á tann hátt, at upplatingar og telefonavgreiðslutíðirnar eru øktar.

Fleiri kvinnur arbeidsleysar

Stórt arbeidsloysi er, sum ikki sæst aftur í hagtølunum

RANDI JACOBSEN

Men fyrri tað um færri fólkar nú fáa stuðul frá ALS, og minni stuðul verður veittur, hevur arbeidsloysið framvegis sínar døpru síður.

Á fundinum visti Sjúrður Horsdal á, at tað nú eru trýggir stórir bólkir av arbeidsleysum. Tað eru tey ungu, kvinnurnar og so Suduroyar sunnara helvt - í mun til fólkatálið.

Kvinnurnar telja tveir trýðir av øllum teimum, sum fáa stuðul frá ALS.

Ikki tald við

Ingeborg Vinther minti á, at tað er stórt arbeidsloysi út yvir tey, sum fáa frá ALS og frá Almanna-stovuni. Nógvar fólkar eru dottin út úr ALS og kunnu av ymsum orsøkum ikki fáa fáa for-sorgarhjálp vegna arbeidsloysis. Tey fólkinu eru ikki við í hagtølunum, segði Ingeborg, sum visti um fleiri fólkar í hesi støðu.

Hetta váttáti Osmund

Berg frá Skopunar Arbeidsmannafelag. Hann nevndi, at meðan arbeidi var á virkinum í bygningi, høvdu arbeidsmannafelagið og arbeidskvinnufelagið umleið 130 limir hvør. Tá einki arbeidi longur var, fóru limirnir úr feløgnum, og í dag eru bara nakrir og 30 limir í arbeidsmannafelagnum, og í arbeidskvinnufelagnum eru fáir limir út yvir nevndina.

Øll tey fólkinu, sum eru farin úr feløgnum, eru ikki við í nøkrum hagtølum, segði Osmund Berg.

Fyri vanbýti

Karin Kjølbro harnaðist, at kvinnurnar eru so illa fyrri í mun til menninar, tá ræður um at fáa arbeidi. Tað er ein forðing hjá kvinnunum at kunna arbeida, um tær hava børn, ummurbørn ella eldri at taka sær av. Og tá tær so detta út úr Arbeidsloysissskipanini, kunnu tær heldur ikki fáa for-sorgarhjálp, eru tær giftar við manni, sum hevur inntøku.

Umleið 100 fólkar vóru á ársfundinum í Listaskálanum, id er gott høli til slíkan fund